



*Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid*

---

ADVIES BIJ HET  
SPEURBOEKJE 1996: WETENSCHAP, TECHNOLOGIE EN INNOVATIE

---

## ADVIES BIJ HET

### SPEURBOEKJE 1996: WETENSCHAP, TECHNOLOGIE EN INNOVATIE

#### 1. Inleiding

In zijn beleidsbrief "Het Wetenschaps- en Technologiebeleid in Vlaanderen: beleidsprioriteiten 1995-1999" kondigt de minister van Wetenschap en Technologie een speurboekje aan, dat een volledig en nauwkeurig overzicht geeft van de uitgaven opgenomen in het Horizontale Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) en dat op basis hiervan de AWI een gedetailleerd HBPWB zal uitwerken conform aan het VRWB-advies bij de begrotingen 1994 en 1995. Dit speurboekje zal jaarlijks worden uitgegeven.

De allereerste uitgave van het Speurboekje Wetenschap, Technologie en Innovatie, verscheen in oktober 1996. Het Speurboekje 1997 is momenteel in druk en zal binnenkort verschijnen.

#### 2. Toetsing van het Speurboekje aan de VRWB-begrotingsadviezen

De aanbevelingen van de VRWB werden opgevolgd in volgende punten:

2.1. De voorstellingswijze van het HBPWB is duidelijk verbeterd. Voor het niet-sectorale wetenschapsbeleid werden de beleidsmiddelen ondergebracht in drie categorieën:

- 1) Algemeen Wetenschapsbeleid
  - 2) Wetenschapsbeleid: Academisch Onderzoek
  - 3) Wetenschapsbeleid: Onderzoek met Economische Finaliteit
- Deze drie begrotingsprogramma's en de bijbehorende basisallocaties weerspiegelen veel beter de beleidsdomeinen die ressorteren onder de bevoegdheid van de minister van Wetenschap en Technologie.

Alhoewel de voorstellingswijze van het HBPWB voor 1997 opnieuw verschilt van deze voor 1996, wordt er door de technische werkgroep, belast met de voorbereiding van het Speurboekje, een voortdurende verbetering nagestreefd met als uiteindelijk doel de vergelijkbaarheid van de basisallocaties in de tijd te handhaven. Enkel in dit geval kan de evolutie van de middelen over een langere tijdsspanne worden geëvalueerd. In die zin zouden alle in het HBPWB opgenomen basisallocaties ook duidelijk moeten verwijzen naar wetenschappelijke activiteiten die ermee gefinancierd worden.

2.2. Er is duidelijk gestreefd om in het HBPWB ten aanzien van belangrijke fondsen en wetenschappelijke instellingen een overzicht te geven van de belangrijkste beleidslijnen en een verantwoording op te nemen van het gevoerde beleid.

2.3. De bestedingsanalyse, die werd opgesteld voor de jaren 1989, 1990 en 1991, heeft in het Speurboekje een begin van vervolg gekregen. Het Speurboekje 1996 geeft een overzicht van de besteding van de middelen verdeeld via FWO-Vlaanderen en het IWT voor het jaar 1995, en voor de voorgaande jaren waar relevant. Het is duidelijk dat deze bestedingsanalyse verder dient te worden uitgebreid.

Voor de hierna vermelde punten werd nog niet ingegaan op de VRWB-aanbevelingen terzake:

2.4. Er ontbreekt nog steeds een specifiek deflatorsmodel voor de wetenschapskredieten, alsook een systeem van relevante indicatoren, zoals bv. het bruto regionaal produkt en het O&O-aandeel in de uitgaven voor wetenschapsbeleid. Dit ondanks de aankondiging van de minister van Wetenschap en Technologie dat de technische werkgroep belast met het opstellen van het HBPWB tal van techniciteiten (zoals bv. de te hanteren deflator) zou oplossen.

2.5. De beleidsbrief inzake wetenschap en technologie geeft nog steeds weinig informatie over beleidsdomeinen buiten de bevoegdheid van de minister van Wetenschap en Technologie, alhoewel in het HBPWB de wetenschapskredieten van alle bevoegdheidsdomeinen zijn opgenomen.

2.6. In het Speurboekje 1996 wordt de verdeling van de kredieten wetenschapsbeleid volgens NABS-codes niet weergegeven (uitgezonderd voor de middelen van FWO-Vlaanderen), terwijl de VRWB in zijn begrotingsadviezen herhaaldelijk heeft gepleit voor een verfijning van de opdeling naar NABS-codes (minstens tot op het tweede niveau van de NABS-classificatie).

### 3. Vaststellingen

3.1. Algemeen wordt het Speurboekje zeer positief onthaald. Er werd in hoge mate rekening gehouden met de opeenvolgende begrotingsadviezen van de VRWB en in die zin betekent het Speurboekje een grote vooruitgang. Meer bepaald gaat van het Speurboekje een duidelijke intentie uit om te komen tot een éénduidig HBPWB en wordt ook een eerste aanzet gegeven voor het uitvoeren van een bestedingsanalyse.

3.2. Bij de vergelijking van de HBPWB's 1992-1996 werd telkens de begrotingsstructuur van het betrokken jaar gebruikt. Dit maakt de interpretatie ervan bijzonder moeilijk.

3.3. De gebruiksvriendelijkheid van het Speurboekje en vooral van de tabellen kan verbeterd worden:

- de hoofdingen van de tabellen ontbreken;
- de legende bij de tabellen verschijnt voor het eerst achteraan in het Speurboekje in de overzichtstabel in bijlage 1.

3.4. De VRWB stelt vast dat nog steeds een aantal begrotingsposten de benaming wetenschapsbeleid krijgen, daar waar deze helemaal niet thuishoren in het HBPWB, zoals bvb. de financiële lasten van de universiteiten.

In dit verband verneemt de VRWB dat de beslissing om deze basisallocatie op te nemen in het HBPWB genomen werd in overleg met het departement Onderwijs. De begrotingspost wordt wel ondergebracht in een afzonderlijke categorie 'Andere toelagen aan de universiteiten' en de kredieten worden niet meegerekend bij de middelen voor het niet-gericht onderzoek.

3.5. De VRWB heeft vragen bij de wijze waarop bepaalde multiplicatoren in het Speurboekje zijn vastgesteld en de mate waarin zij beantwoorden aan de reële toestand: bvb. de subsidies aan IMEC worden voor 100% tot O&O gerekend, terwijl de dotatie aan VITO voor 55% tot O&O en voor 45% tot W&T wordt gerekend.

3.6. De VRWB stelt vast dat men in het Speurboekje 1996 heeft getracht de kredieten besteed door FWO-Vlaanderen op te splitsen naargelang hun bestemming, gebruik makend van het tweede niveau van de NABS-classificatie. De FWO-middelen, die op het eerste niveau volledig onder de NABS-code 11 (niet-toepassingsgericht onderzoek) thuishoren, werden voor de verfijning verder verdeeld over het tweede niveau van de NABS-codes 1 tot en met 9. Een dergelijke opsplitsing heeft inhoudelijk weinig zin. Het was correcter geweest indien de verdere uitsplitsing was gebeurd over het tweede niveau van de NABS-code 11 (11.0 tot en met 11.9). In dit verband wenst de VRWB op te merken dat de NABS-nomenclatuur eigenlijk bedoeld is om O&O-kredieten onder te verdelen naar sociaal-economische doelstellingen.

3.7. Uit het hoofdstuk 'Nieuwe beleidsmiddelen en initiatieven voor 1996' van het speurboekje is het niet heel duidelijk waar de 2 miljard BEF extra middelen zijn terug te vinden. Vooral de herkomst van de becijferde 900 miljoen BEF extra voor onderzoek met economische finaliteit is niet erg duidelijk bij lezing van het Speurboekje.

#### 4. Aanbevelingen

4.1. De VRWB is voorstander om bij de vergelijking van de HBPWB's over verschillende jaren de begrotingsstructuur van het

laatste jaar te gebruiken wat de interpretatie aanzienlijk zou vergemakkelijken. Enkel in overzichtstabellen (bvb. de overzichtstabel in bijlage 1 bij het Speurboekje met de HBPWB's 1993-1996) die bedoeld zijn om de evolutie van de basisallocaties wetenschapsbeleid aan te tonen, kan het behouden van de jaarlijkse begrotingsstructuur interessant zijn om aan te tonen dat begrotingsallocaties van jaar tot jaar kunnen verschuiven, verdwijnen, verschijnen, enz.... In dit geval moet wel duidelijk worden aangegeven waar de kredieten in voorgaande jaren waren opgenomen.

4.2. De VRWB dringt er op aan om de bestedingsanalyse, waarmee in het Speurboekje 1996 een aanvang werd genomen voor de middelen verdeeld via FWO-Vlaanderen en IWT, verder uit te breiden. De VRWB vraagt om deze uitbreiding niet te beperken tot de onderzoeksinstellingen IMEC en VITO (en op termijn het VIB), maar ook de bestedingen van de departementen, Vlaamse Openbare Instellingen (VOI's) en de universiteiten te analyseren.

De VRWB verneemt in dit verband dat de technische werkgroep belast met het opstellen van het HBPWB, een methodologie heeft ontwikkeld om de besteding van de middelen verdeeld via de departementen systematisch te kunnen opvolgen. Deze opvolging gebeurt sinds 1 januari 1997 door de AWI. Het bijhouden van de bestedingen van de VOI's gebeurt intern in de VOI's zelf. Ook de bestedingsanalyse van de universitaire middelen stelt geen probleem; de gegevens zijn voorhanden in de jaarverslagen van de universiteiten (cfr. Besluit van de Vlaamse regering dd. 4/02/1997 houdende vastlegging van de voorschriften voor het opstellen van het jaarverslag van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap).

4.3. De VRWB suggereert om in de toekomst ook te kijken naar de uitvoering van bepaalde begrotingsposten, zowel op het vlak van betalingskredieten als op het vlak van vastleggingskredieten, om te toetsen in hoeverre de initiële planning wordt gevolgd. De VRWB denkt hierbij bijvoorbeeld aan impulsprogramma's waar de uitvoering soms achterloopt op de planning. De VRWB stelt voor om in een eerste fase de evolutie na te gaan van de vastleggings- en betalingskredieten van het FIOV en het IWT over de periode 1992-1997.

4.4. De VRWB pleit ervoor om in het HBPWB enkel begrotingsposten op te nemen die terecht en gefundeerd de benaming W(etenschapsbeleid) dragen.

4.5. De VRWB dringt er tevens op aan om de multiplicatoren voor IMEC en VITO vast te stellen op een meer reële basis.

De VRWB neemt akte van het feit dat het overleg met de instellingen hierover werd opgestart voor het HBPWB 1997, maar nog niet gefinaliseerd. Voor het Speurboekje 1997 worden bijgevolg voorlopig de 'klassieke, traditionele' multiplicatoren behouden.

4.6. Wat de opdeling naar NABS-codes van de Vlaamse kredieten voor wetenschapsbeleid betreft, meent de VRWB dat de methode veel meer verfijnd moet worden (minstens tot op het tweede niveau van de NABS-classificatie), zodat deze opsplitsing inhoudelijk ook zin heeft.

De VRWB wenst tevens op te merken dat de NABS-classificatie eigenlijk bedoeld is om O&O-kredieten op te splitsen naar sociaal-economische doelstellingen. De VRWB is er daarom voorstander van om bij het doorvoeren van verfijningen voor de kredieten voor fundamenteel onderzoek gebruik te maken van de interuniversitair bepaalde onderverdeling in 29 wetenschappelijke disciplines. De lijst van deze wetenschapsgebieden is opgenomen in het op 4 februari 1997 door de Vlaamse regering goedgekeurde Besluit houdende vastlegging van de voorschriften voor het opstellen van het jaarverslag van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

De vraag rijst wat de meest geschikte en valabele opsplitsingstechniek is voor de kredieten voor het industrieel onderzoek: NABS-codes (tot op het tweede, eventueel derde niveau), NACE-codes of TII-codes. Beide laatste worden momenteel door het IWT gebruikt. Er dient tevens te worden nagegaan of de verschillende codes onderling converteerbaar zijn. De VRWB neemt zich voor deze problematiek nader te onderzoeken in haar uitgebreid begrotingsadvies gepland voor einde juni.

4.7. De VRWB acht het wenselijk om een volledig overzicht op te stellen van het beleidsondersteunend en beleidsgericht onderzoek. Nu wordt dit soort onderzoek in het HBPWB ondergebracht in twee rubrieken, m.n. rubriek 4 (wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's) en rubriek 5 (sectorale initiatieven en beleidsondersteunend onderzoek). Vanaf 1997 komt hier nog 400 mio BEF bij voor beleidsgericht onderzoek in programma 71.1. Algemeen wetenschapsbeleid.

4.8. Tot slot blijft de VRWB het belang benadrukken van het HBPWB als beleids- en evaluatieinstrument, en bijgevolg van de ontwikkeling van een specifiek deflatoormodel voor de wetenschapskredieten. Ondanks de heraanmelding ervan in de Beleidsbrief 1997, verneemt de VRWB dat ook in het Speurboekje 1997 enkel sprake zal zijn van nominale kredieten.

De VRWB herhaalt nogmaals het belang van het opstellen van een relevant stel kwantitatieve en kwalitatieve in- en outputindicatoren voor O&O. De VRWB heeft nog geen concrete

gegevens over de stand van de werkzaamheden terzake in de AWI en het VTO binnen het IWT.

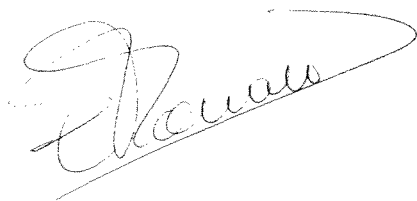
De VRWB zal in zijn uitgebreid advies bij het HBPWB 1997 zelf een oefening doen voor de constructie van een prijsdeflator voor de uitgaven voor wetenschappelijk onderzoek, per categorie van onderzoek. Hiertoe zal een selectie gemaakt worden van de belangrijkste onderzoeksinputs, een berekening van de prijsevolutie van elk van deze inputs en een berekening van het relatieve belang van de verschillende soorten onderzoeksinputs.

4.9. De VRWB vraagt dat er een inspanning zou geleverd worden voor het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid van het Speurboekje en vooral van de tabellen.

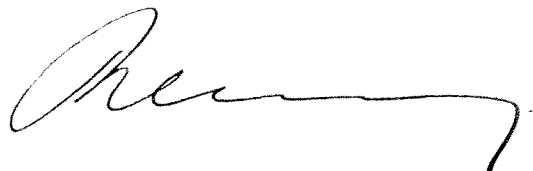
De VRWB formuleert volgende suggesties:

- de hoofdingen van de tabellen en van elke kolom ervan worden best op elke bladzijde opnieuw herhaald;
- de legende of een verwijzing ernaar moet opgenomen worden bij de eerste tabel;
- de lay-out is eveneens voor verbetering vatbaar. Het omkaderen van kopteksten en totalen, het weglaten van lege rijen en kolommen en het weggommmen van overbodige rasterlijnen maken het geheel meer leesbaar en aantrekkelijk.

4.10. De VRWB is van oordeel dat de berekening en de bestemming van de jaarlijkse extra middelen voor onderzoek best expliciet worden weergegeven in een bijlage bij volgende speurboekjes.



Elisabeth Monard  
secretaris



Roger Dillemans  
voorzitter